

A BILL

TO PROVIDE FOR THE PROCEDURE OF THE BOUDHA MARRIAGE
(MANGAL PARINAY) AND FOR THE MATTERS CONNECTED
THEREWITH AND INCIDENTAL THERETO.

सन २०१७ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक

बौद्ध धर्माचा पालन करणाऱ्या व्यक्तींमधील बौद्ध विवाह (मंगल परिणय) याची रीत विहित करणेबाबत आणि त्या संबंधित इतर तदानुषांगिक बाबींसाठी विधेयक.

ज्याअर्थी, राज्यामध्ये पारंपारिक बौद्धांचा निवास आहे;

आणि ज्याअर्थी, पारंपारिक बौद्धांची विवाह पद्धती प्राचीन काळापासून प्रचलित आहे;

आणि ज्याअर्थी, १४ ऑक्टोबर १९५६ रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी, दिक्षा भूमी, नागपूर येथे बौद्ध धम्माच स्विकार करून त्यांच्या अनुयायाना धम्म दिक्षा दिली;

आणि ज्याअर्थी, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या अनुयायांनी बौद्ध धम्माच स्विकार करून धर्मातरित बौद्ध झालेत;

आणि ज्याअर्थी, श्री. विष्णु कर्डक, ४१-२, ३ री मरीन स्ट्रीट, मुंबई-४०० ००२ यांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांना दिनांक १२ नोव्हेंबर १९५६ रोजी बौद्ध विवाह पद्धतीबद्दल लिहिलेल्या पत्राला ४.१२.१९५६ रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी त्यांना बौद्ध विवाहाची अशी पद्धत पत्राद्वारे कळविली होती;

आणि ज्याअर्थी, नवव्या विधी आयोगाने बौद्ध धर्मियांसाठी वेगळा विवाह कायदा असणे आवश्यक आहे अशी शिफारस शासनास केली होती;

आणि ज्याअर्थी, बेबी विरूद्ध जयंत (क्रिमिनल अपील क्र. ८१५/१९७९) या प्रकरणात निकाल देताना सदर न्यायनिर्णयामध्ये मा. न्यायमूर्तींनी बौद्ध विवाह पद्धती विषद करून त्यास कायदेशीर स्वरूप देण्यात यावे असे निदेश शासनास दिले होते;

आणि ज्याअर्थी, समाजातील विविध सामाजिक आणि धार्मिक संघटना तसेच समाजातील विविध स्तरातील विचारवंत, साहित्यिक आणि राज्यातील विविध घटकांकडून बौद्ध विवाहास कायदेशीर मान्यता देवून सर्व विवाह वैद्व ठरविण्यात यावे याबाबत निरंतर शासनास विनंती करण्यात येत आहे;

आणि ज्याअर्थी, बौद्ध धर्माचे पालन करणाऱ्या बौद्धांमधील व्यक्तींच्या विवाहास कायदेशीर मान्यता मिळणेबाबत योग्य त्या तरतुदी करणे आवश्यक आहे; त्याअर्थी, खालील अधिनियम करण्यात येत आहे:-

संक्षिप्त नाव, १. (१) या अधिनियमास, बौद्ध विवाह (मंगल परिणय) अधिनियम, २०१७, व्याप्ती व प्रारंभ.
असे म्हणावे.

(२) हा अधिनियम महाराष्ट्र राज्यातील बौद्धांना लागू होईल.

(३) हा अधिनियम महाराष्ट्र शासन, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नेमून देईल अशा दिनांकास, अंमलात येईल.

व्याख्या. २. (१) या अधिनियमाच्या अर्थाच्या विरुद्ध नसेल तर, किंवा संदर्भाच्या विरुद्ध नसेल तर,

(१) "बौद्ध विवाह (मंगल परिणय)" म्हणजे असा बौद्ध विवाह (मंगल परिणय) किंवा मंगल परिणय जो पारंपारिक बौद्ध आणि धर्मातरित बौद्ध आणि बौद्ध असलेल्या दारक आणि दारिका यांच्यात, परिशिष्ट दोन प्रमाणे घोषणा करून, या अधिनियमानुसार संपन्न झालेला बौद्ध विवाह.

(२) "पारंपारिक बौद्ध" याचा अर्थ दिनांक १४ ऑक्टोबर १९५६ या दिवसापूर्वी आस्तित्वात असलेले मूळ बौद्ध व्यक्ती किंवा त्यांचे वंशज.

(३) "धर्मातरित बौद्ध" याचा अर्थ डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी दिनांक १४ ऑक्टोबर १९५६ रोजी दिक्षाभूमी, नागपूर येथे धम्म

प्रवर्तन दिनानिमित्त आयोजित समारंभात धम्म दिक्षा घेतलेल्या व्यक्ती किंवा त्यांचे वंशज, आणि त्यानंतर वेळोवेळी ज्या व्यक्तीने याप्रमाणे धम्म दिक्षा घेतलेली असेल असे व्यक्ती होय.

स्पष्टीकरण :-

यामध्ये १४ ऑक्टोबर १९५६ रोजी दिक्षाभूमी, नागपूर येथे अशा पद्धतीने धम्म दिक्षा घेतलेले,

(अ) अनुसूचित जाती संवर्गातील सर्व घटक; आणि

(ब) अनुसूचित जाती व्यतिरिक्त इतर प्रवर्गातील असे घटक जे बौद्ध धर्माचे आणि त्याच्या रितीरिवाजाचे पालन करतात,

यांचा समावेश होतो.

(४) "बौद्ध" म्हणजे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांना अभिप्रेत असलेला व बौद्ध धम्माचे आचरण करणारा, धम्माचे पालन करणारा व बौद्ध परंपरेनुसार आणि चालीरितीप्रमाणे जगणारा धर्मातरित बौद्ध असून यात बौद्ध भिखू, श्रामनेर, बौद्धाचार्य, उपासक, उपासिका यांचा समावेश असून, यात धम्माचे पालन करणारा बौद्ध यांचा पण समावेश होतो.

(५) "भिखू" याचा अर्थ असा प्रौढ बौद्ध व्यक्ती ज्याने बौद्ध धर्माप्रमाणे उपसंपदा घेतलेली आहे.

(६) "उपासक किंवा उपासिका" याचा अर्थ बौद्ध धर्माचे अनुपालन करणारे व्यक्ती.

(७) "संस्कार विधी" म्हणजे परिशिष्ट-पाच मध्ये नमूद केलेले विधी.

(८) "विहार" याचा अर्थ बौद्धांनी एकत्रित येवून या अधिनियमात नमूद बौद्ध वंदना करण्याची जागा, वास्तू किंवा स्थळ होय.

(९) "निबंधक" म्हणजे या राज्यात संपन्न होणारे विवाह नोंदणी करण्याकरिता महाराष्ट्र शासनाने नेमलेला अधिकारी.